

Zarja izhaja vsak dan razen nedelje in praznikov ob polu enajstih dopoldne. — Naročnina s dostavljanjem na dom ali po pošti K 1.50. Posamezna številka 6 v. Letna naročnina K 18.—, polletna K 9.—, četrletna K 4.50. — Za inozemstvo K 30.—. — Naslov: Upravništvo „Zarje“ v Ljubljani, Šelenburgova ulica št. 6, II. nadstr. Uradne ure za stranke od 11.—12. dopoldan in od 6.—7. zvečer. ::

ZARJA

Posamezna številka 6 vinarjev.

Uredništvo v Ljubljani sprejema vse uredniške rokopise, ki jih ne vrača. — Upravništvo sprejema naročnino in inserate. — Nefrankirana pisma se ne sprejemajo. — Cena inseratom: Enostopna pettivrstica 20 vin., pogojeni prostor 25 vin., poslana in razglasi 30 vin. — Naslov: Uredništvo „Zarje“ v Ljubljani, Šelenburgova ul. 6, II., uradne ure za stranke od 9.—12. dop. in od 1/26.—1/27. zv. — Reklamacije poštne proste

Štev. 115.

V Ljubljani, v petek dne 20. oktobra 1911.

Leto I.

Gautsch režira komedijo.

Baronu Gautschu se je zahotelo čepice s krugljčki in norčevega žezla. Šel je med glumače in je naselil komedijo v državnem zboru.

Včeraj je imel draginjski odsek glasovati o predlogih, ki se tičejo mesnega vprašanja. Pa ni glasoval. Odgovoril je glasovanje na današnji dan. Preden pa je večina prišla do prepričanja, da mora še eno noč spati in še en dan premišljati o vprašanju, ki je jasno kakor beli dan, je dal baron Gautsch odigrati burko v lastni režiji, burko, s katero se je prevzvišeni ponižal kakor še nikdar ne doslej.

Že v torek sta se baron Gautsch in poljedelski minister Widmann trudila, da bi bila nagnala poslancem strah pred argentinskim mesom v kosti. Oba sta natolcevala in namigavala, da se ne ve... da ni gotovo... skratka, da je meso z onkraj morja sumljivo, in zato... no, namreč, kajpada...

Ministrski predsednik je moral priznati in je priznal, da se predlog sodruha dr. Rennerja popolnoma vjema z dejanskim položajem. To se pravi: Iz dežel, o katerih ni živinozdravnih pomislekov, lahko uvažamo meso, ne da bi nam bilo treba vprašati Ogrsko. Te popolne jasnosti baron Gautsch ni utajil, ker je seveda ni mogel utajiti. Ali hipoma se je spomnil, da je imel že opravka z — diplomacijo, pa je zbral vso svojo duhovitost, da bi po starem diplomatskem pravilu zmedel, kar je jasno.

„... Dr. Renner ima popolnoma prav“ — taka je bila Gautscheva argumentacija — „in jaz mu ne morem nikakor oporekati. Ali govoril sem že meseca julija in to kar sem pravil, je bilo drugače kakor Rennerjeva razlaga. Sicer ima Renner prav; toda moj govor je bil drugačen in jaz nočem priti do svojih. Res je, kakor pravi Renner, da smo neodvisni od ogrskega dovoljenja; ali jaz sem dejal, da smo odvisni od njega in zato je treba zasukati stvar tako, da bomo odvisni. Recimo n. pr. če je meso iz Argentine nevarno, če živinsko zdravstvo v Ameriki ni zadostno... Jaz sicer ne pravim ničesar, ali moj poljedelski kolega vam bo povedal...“

Nato je prišel Widmann, pa je povedal, kakor je bilo prav baronu Gautschu.

Sodrug Reumann je razcefral Gautschevo in Widmannovo modrost, da so ostale same krpe. Odsek pa v torek ni smel glasovati. Zakaj pod vtiskom Reumannovega govora bi se bilo lahko zgodilo, da bi bil Rennerjev predlog sprejet. To pa ni v Gautschevem programu.

Včeraj je gospod baron zaradi tega izpremenil svojo režijo: V draginjski odsek je dal pripeljati — živinozdravstvene referate, da so se producirali, kako znajo slikati hudiča na

steno. Gautsch hoče, da smo odvisni od Ogrske; to ne gre drugače, kakor če je argentinsko meso sumljivo in veterinarski referenti so napravili, da — je sumljivo. Torej ima Gautsch prav; Ogrska lahko komandira.

Sodrug Reumann je takoj označil vso stvar po zaslugi: Pripravljena, dogovorjena komedija!

Gautsch je režiral spektakel, ki naj omogoči meščanski večini, da še enkrat zataji svoje prepričanje, da se zvrne in da glasuje proti Rennerjevemu predlogu. Mesno vprašanje ostane, kjer je bilo, ali ekselence Gautsch bo dejal, da ima svojo večino, Čehi pa dobe svoja dva ministra. In ljudstvo naj poizkusi, če niso morda tudi podgase in miši nadomestilo za goveje meso.

Ali — kaj pa če ni tako? Nemara je to le naša zbežljana fantazija? Oficijozni in tisti, ki mislijo postati oficijozni, nam prikazujejo stvar vse drugače. Nikjer ne slišite in ne čitate ničesar o mesnem vprašanju. Ta malenkost je popolnoma potisnjena v ozadje vsled velikega in prevelikega vprašanja:

Baron Gautsch sestavlja večino.

„V državnem zboru ne gre na noben način več tako kakor doslej! Sestaviti se mora trdna, zanesljiva večina...“

V vseh variacijah, ki so sploh mogoče, done te besede iz meščanskega, zlasti mladobeskega in slovenskega časopisja. Ravno sedaj in tako glasno, kakor da doslej Gautsch sploh ni imel take brige. Prav tako, kakor da se je v torek hipoma, nepričakovano zgodilo kaj velikanskega, usodepolnega, da je nenadoma postala potreba sestaviti vladno večino.

A kaj se je pravzaprav zgodilo?

Nekaj neznanega, sedaj v avstrijskem parlamentu vsakdanjega, nekaj zaradi česar ne bi bila v tem državnem zboru ob drugem času nobena mačka zamijavkala. Concijev predlog, da naj pride italijanska fakulteta pred proračunom na dnevni red, je dobil večino, ker je bilo premalo vladnih poslancev v zbornici. Predlog Bilinskega je zahteval, da naj pride italijanska fakulteta takoj v prvem čitanju proračuna na vrsto. Bazlika res ni velikanska in zaradi te malenkosti se ne bi ešofiral ne Gautsch ne poljsko kolo tako silovito, da bi moralo sestavljanje večine postati akutno in da bi bile Krišnačeve konference z Gautschem ta hip važnejše od draginjskega odseka.

Baron Gautsch potrebuje večino. Stara stvar. Vsak ministrski predsednik si jo želi. Ali kje so še tista vprašanja, s katerimi ima ekselence zgoraj pokazati svoje sposobnosti? O brambni predlogi se v ogrskem državnem zboru nihče ne ve, kaj in kako. Iz davčne reforme je baron Gautsch že izločil tisti kosček,

ki je potreben za regulacijo uradniških in železničarskih plač.

Kje so torej tista pereča vprašanja, zaradi katerih je tako nujno, tako neizogibno, da se sestavi Gautschu ravno sedaj večina? ... V draginjskem odseku so! Gautsch potrebuje večino, ki naj pokoplje Rennerjev predlog; gospod baron sestavlja

večino zoper uvoz mesa!

Temu namenu je imela služiti tudi komedija na včerajšnji seji draginjskega odseka.

V meščanskih strankah se je izza julijskega zasedanja izvršil preobrat. Stalno naraščanje draginje, od dne do dne večja beda, njene grozeče posledice, ki so se že začele javljati v nemirih in izgredih ne le na Dunaju, temveč tudi v mnogih drugih mestih, so pokazale meščanskim poslancem, da je stradanje ljudstva postalo nevarno. Če se niso ustrašili ljudskega trpljenja, so se zbalji za svoje mandate. Mogoče, da je do volitev še daleč, ali prišle bodo nove volitve na vsak način in ljudstvo bo zahtevalo računa od tistih, ki so obljubovali, da bodo zastopali njegove potrebe. Meščansko časopisje je začelo pisati o mesnem vprašanju, priznavati, da je uvoz mesa neizogiben in se za enkrat ne more dobiti od nikoder kakor iz Argentine. Organizacije, ki so na milje oddaljene od socialne demokracije in jih država šteje za svoje stebre, so sklepale resolucije polne radikalizma in tistih svaril, ki jih Gautschevi trabanti imenujejo hujškanje. In uspeh se je pokazal! Ko se je otvoril državni zbor, je moralo priti draginjsko vprašanje proti Gautschevi volji kot prvo na dnevni red. Govorniki iz meščanskih vrst so se oglašali kakor socialni demokratje; svarili so — Gautsch bi dejal: hujškali — in zahtevali, da se odpro meje.

Zato potrebuje Gautsch nenadoma in nemudoma večino.

Za nobeno drugo reč bi se tako ne mudilo. Le uvoz mesa se mora hitro pokopati; zato se mora hitro, hitro, hitro sestaviti „delovna večina“ in njeno prvo delo ima biti grob za argentinsko meso.

Ali se bo Gautschu posrečil ta namen? Ali je v meščanskih poslancih toliko izdajniške energije?

Zelo zelo se je bati, da se izvrši zločin. Včeraj odsek še ni glasoval; kupčija torej še ni gotova. Meščanski gospodje še ne poznajo svojega lastnega prepričanja. Če bi bilo meščetarstvo za ministrske sedže že končano, bi že natančno vedeli, kako je z argentinskim mesom. Ali semenj še ni zaključen; vsaka stranka še drži v rokah, kar lahko proda. Najvažnejši predmet kupčije je glasovanje o življenjski potrebi avstrijskega prebivalstva.

Danes, pravijo, da se bo glasovalo. Danes upajo skleniti kupčijo. Ne vemo, kako bo. Ali gotovo je, da jim bo ljudstvo gledalo na prste. Milioni bodo pazili na to glasovanje. In kakorkoli se bo izvršilo — ljudstvo ve, da bodo v državi zopet volitve!

Socialisti srbski skupščini.

Belgrad, sredi oktobra.

Socialno demokratična stranka je sklenila pozdraviti skupščino, ko se zopet snide, na ta način, da vloži po posebni deputaciji protest proti teptanju in neizpolnjevanju varstvenih odredb, ki jih predpisuje zakon o delavnicah, obenem pa peticijo za vpeljavo splošne volilne pravice. Belgrajsko delavstvo bo podprlo to akcijo na ta način, da bo na dan otvoritve skupščine zapustilo delavnice in tovarne.

Stranka je ob tej priliki izdala manifest, v katerem pravi:

„V borbi za svoje zahteve je bil proletarijat vedno pripravljen na vsako žrtev in na vsak trud. In če nastopa belgrajski proletarijat zdaj prvič v tej akciji s koraki, ki so občutnejši, pa tudi težji in združeni z večjimi žrtvami, če zapušča delo, da zahteva pravice, tedaj to pomeni, da absolutno ni mogoče drugače, da je neizogiben vse ostrejši boj in da se delavstvo ne boji nobenih posledic.“

Mogoče da se Narodna skupščina ne zaveda značaja in pomena tega gibanja; mogoče da bo tudi sedaj ravnodušno prestopila preko obtožbe, ki jo izreka delavski razred proti brutalnemu teptanju njegovih pravic in življenjskih interesov z zločinskimi izigravanjem zakona; mogoče da ostane še enkrat gluha vpričo zahtev splošne volilne pravice. Ali toliko jasnejše in nedvomnejše bo prepričanje širokih delavskih mas: Da je vlada danes tista, ki zastopa pot popravku položaja ter varstvu in povzdigi proletariata; da je vlada glavni krivec neznozne bede, zlega in žrtv delavskega življenja in da se mora vsa sila osredotočiti za uničenje privilegijev buržoazije z osvojitvijo splošne volilne pravice. Če se izreče Narodna skupščina solidarno z brutalno politiko vlade, bo politični bankrot buržoazije pospešen in tem prej bodo dogodki, ki se ne dajo dogledati, pokazali, da tako ne more iti dalje.

Najmanjše povoda ima danes socialna demokracija, da bi se pritoževala zaradi svojega položaja. S svojo odločno akcijo za varstvo pravic in interesov narodnih množic, z brezobzirno borbo proti reakcionarni in koruptni kapitalistični politiki vladajoče buržoazije je dvignila svoj ugled in razširila svojo vplivnost; nanjo, revolucionarno socialno demokracijo so danes obrnjeni zaupni in pričakujoči pogledi stoterih tisočev duš; kar ima še čisto politično prepričanje v naši deželi, je danes vezano na

MAKSIM GORKIJ:

Mati.

Socialen roman v dveh delih.

Pokimal je z glavo, izvlekel mehur s tobakom in pipo in dejal:

— Slišal sem o njem. Moj nečak ga pozna. Tiči tudi v ječi, moj nečak — Jevčenko, ali ste že slišali? A jaz se pišem za Goduna... Vse mlade ljudi pomečejo v ječo, da bo za nas starec več prostora! Orožnik mi je celo obljubil, da pošljejo nečaka v Sibirijo... Naj ga le pošlje, pes.

Nazgavši pipo se je obrnil k Nikolaju in neprestano pljuval po tleh.

— Torej noče? Njena stvar... Človek je svoboden: če se je naveličal sedeti, lahko gre, če je truden, lahko sede. Če ga okradejo, je najboljša da molči, če ga tepo, da potrpi, in če ga ubijejo, da obleži... To je znano... Ampak Savko pa le osvobodim. Osvobodim ga! Njegovim kratkim, lajajočim opazkam se je mati čudila in poslednje besede so ji zbujele zavist.

Stopajoč po ulici nasproti nasproti hladnemu vetru in dežu je premišljala o Nikolaju.

— Kakšen je postal... glej, glej!

Spomnivši se Goduna si je mislila kakor v molitvi:

— Kakor videti, ne živim sama novega življenja...

A takoj po tem je v njenem srcu zrasla misel na sina.

— Če bi le pritrdil...

XXII.

Ko se je v nedeljo v jetniški pisarni poslavljala s Pavlom, je začutila v svoji roki drobno papirnato kroglico. Zadržala je, kakor da bi ji bila ožgala kožo na dlani, pogledala je sina v obraz proče, vprašujoče, a odgovora ni dobila. Modre Pavlove oči so se smehljale z običajnim, znanim nasmehom, mirnim in trdim.

— Na svidenje! — je dejala vzdahivši. Sin ji je dal še enkrat roko in ljubezniv, mil izraz je zatrepetal v njegovem obličju.

— Na svidenje, mamica!

Čakala je in ni izpustila roke.

— Ne vznemirjaj se... ne jezi se! — ji je dejal.

Te besede in pa trda guba na čelu so ji odgovorile.

— Kaj pa ti je? — je zamrmrala sklonivši glavo. — Kaj pa?...

Urno je odšla, ne da bi ga pogledala da ne izda svojega čuvstva s solzami v očeh in s trepetom svojih ust. Spotoma se ji je zdelo, kakor da bi jo bolele kosti roke, v kateri je tiščala sinov odgovor in kakor da bi ji vsa roka od udarca po plečih odreenela. Doma je stisnila listek Nikolaju, se vstopila preden in čakajoč, da je razgrnil zmečkani papirček, je še enkrat začutila trepet upanja. A Nikolaj je dejal:

— Seveda! Piše: „Ne uvidemo, sodrug, ne moremo. Nihče od nas. Izgubili bi samospoštovanje. Zanimajte se za kmeta, ki so ga nedavno zaprli. Zaslužil je vašo skrb, vreden

je napora vseh sil. Njemu je tu pretežno. Vsak dan ima spore z oblastjo. Imel je že štiriindvajset ur karcerja. Mučijo ga. Vsi prosimo zanj. Potolažite mojo mater, bodite prijazni z njo. Razložite ji, ona bo razumela vse. Pavel.“

— Matiče je vravnala glavo in dejala stihim, tresočim glasom:

— No... kaj bi mi še razlagali? Razumem!

Nikolaj se je urno obrnil vstran, izvlekel robec, vseknil se in glasno zamrmral:

— Preklicani nahod...

Potem je zatisnil oči z rokami, da si na ravna očala, hodil semintja po sobi in dejal:

— Glejte, nismo uspeli, vse...

— Nič zato! Naj jih obsodijo! — je dejala mati, namrščila obrvi, in prsi so se ji napolnile z vlažno, kalno bridkostjo.

— Od svojega prijatelja iz Peterburga sem dobil pismo...

— Saj lahko uide iz Sibirije... kajne?

— Seveda!... Prijatelj mi piše — razprava bo kmalu, sodba je že znana — vse pošljejo v prognanstvo. Glejte, ti zlodeji prevraščajo svoja sodišča v podlo komedijo... Razumete? Sodba je narejena v Peterburgu pred sodno razpravo...

— Pustite to, Nikolaj Ivanovič! — je dejala mati odločno. — Ni me treba tolažiti, ni mi treba razlagati... Brez potrebe mučite me... In druge!... In ljubi me... da!

Vidite, name misli... Pojasnite, piše, potolažite, a?...

Sree ji je bilo urno, in glava se ji je vrtela od vznemirjenja.

— Vaš sin je imeniten človek! — je vzkliknil Nikolaj nenavadno glasno. — Močno ga imam rad in ga čislam!

— Dajte, da pomislimo malo na Ribina! — je predlagala mati.

Takoj bi se bila rada česa lotila, šla kamorkoli, hodila do utrujenosti in potem zapala zadovoljna z dnevnim delom.

— Dobro... — je odgovoril Nikolaj hodeč po sobi semintja. — Torej kaj... Treba je poklicati Sašenko...

— Ona pride takoj... Vselej prihaja, kadar obiščem Pavla...

Zamišljeno je sklonila glavo, grizla si ustni; Nikolaj je sedel poleg nje na divan.

— Žal, da ni sestre... ona bi se morala zanimati za Ribinovo vsodo...

— Najboljše je, da uradimo reč takoj, dokler je Paša tam... všeč mu bo! — je dejala mati.

Molčala sta, nenadoma pa je rekla mati medlo in potihlo:

— Ne razumem... zakaj noče... ko more?

Nikolaj je skočil na noge, pozvonilo je; Nikolaj in mati sta se spogledala.

— Saša je... hm! — je izpregovoril Nikolaj potihlo.

— Kako bi ji povedali? — je vprašala mati prav tako tiho.

(Dalje.)

našo stranko; kar ima še sposobnosti za politično organizacijo, za načelni boj in odpor, je pod rdečo zastavo.

Če naši nasprotniki, če vlastodržci ne kažejo sposobnosti, da bi razumeli govor teh dejstev, ne bo socialna demokracija prenehala izvrševati svojo dolžnost napram velikim kulturnim, socialnim in gospodarskim interesom delavskega varstva in visokemu pomenu splošne volilne pravice, ki jo imajo dandanes skoraj vsi kulturni narodi. Rešitvi teh vprašanj se ni mogoče izogniti. Nasprotniki bodo hočeš-nočeš morali računati z zahtevami socialne demokracije, z zahtevami proletariata, ki je spoznal pomen zakonitega varstva in političnih pravic za boljše življenje in za osvoboditev.

V peticiji, ki jo stranka predlaga skupščini, pa pravi:

„Gospodje poslanci! Kadar državljani, ki se morajo pokoravati zakonu, ki imajo na svojih plečih prenašati vso njihovo težino, pogostoma, da, večinoma po krivici; če državljani, pravimo, en trenutek odpovedo poslušnost zakonu in ga začno teptati, tedaj pravite, da je to večja krivica od vsake druge, da je to smrten greh. Dobro! Ali kaj naj tedaj šele rečemo o vladi, ki tepta zakon, dasi bi morala biti organ zakona, njegova personifikacija, njegov prvi in največji varuh? Vsaj ona, zlasti kadar gre za zakon o delavskem varstvu, ne čuti njegove težine; vsaj njeni interesi niso nikakor ogroženi. Ona torej nima niti opravičenja, niti one olajševalne okolnosti, ki jo imajo državljani lahko v tem ali onem momentu, če omagajo pod silnim bremenom zakona, pa ga poizkusijo vreči z ramen, ali pa si vsaj za trenutek olajšati breme in si od-dahniti.

Vlada nima niti te olajševalne okolnosti za teptanje zakona; nasprotno — ona ima obremenjevalno. Kajti dobim se morajo državljani pokoravati zakonu ter prenašati njegovo težo, ima vlada napram zakonu eno samo obveznost, le imperativno dolžnost: Da mu povsod pribavi veljavo in spoštovanje, da ga spravi v življenje. A zoper to prvo in edino dolžnost napram zakonu o delavskem varstvu je vlada grešila, zavečala, namenoma, po načrtu. Obtožujemo jo! Ona je zločinec, postavolomec, anarhist, veleizdajnik!

Vi, gospodje poslanci, jo imate soditi in nam dati najpopolnejše zadoščenje. Pravimo zadoščenje, kajti mi ne zahtevamo od Vas nikakršnega usmiljenja, nikakršnih beneficij, ampak samo to, do česar imamo pravico, kar nam je zajamčil zakon, ki ste ga Vi, ravno Vi sklenili. In gotovo, gospodje poslanci, če so se kdaj v kakšnem procesu popolnoma vjemali interesi tožitelja in sodnika, se vjemajo v tem velikem zgodovinskem procesu, ki ga vodi pred Vašimi očmi proletariati Srbije proti sedanjji vladi.

Tukaj ne gre samo za interese proletariata; tu gre za Vaše dostojanstvo, za dostojanstvo Narodne skupščine! S teptanjem zakona o delavskem varstvu so kršeni materialni interesi delavcev. Ali s tem teptanjem, s tem drznim preziranjem zakona, ki ste ga Vi sklenili, so kršeni najvišji moralni in politični interesi srbskega parlamenta. Tu gre zdaj za njegov prestiž, za njegov ugled, za njegovo moč. To pa se pravi, da gre ravno tako za življenski interes parlamenta, kolikor za življenski interes proletariata...

Boj za demokracijo, za režim, ki bi zajamčil pravice parlamenta, bo le tedaj uspešen, če sprejmete našo zahtevo po splošni volilni pravici, ki jo močno podpira peticija dvaindvajset tisoč državljanov in državljanek, katero Vam danes predlagamo. Razširjač volilno pravico, odpravljajoč cenzus, razširja parlament sočasno tudi tla, na katerih stoji. Kadar bodo mase imele kaj pravice v parlamentu, se bodo tudi zanimale za parlament, se bodo tudi bojevale za parlament. Resnični parlamentarizem se ne bavi z dobesednim prenašanjem in prepisavanjem ustavnih in zakonskih predpisov iz Anglije in Francije; paragrafi v ustavi in poslovniki ne dajo parlamentu ne moči ne važnosti. Svojo moč more opirati le na široke delavske množice, ki so interesirane za pravice parlamenta, za demokratičen režim, ker spoznavajo v njem korist. Parlament, ki izhaja iz cenzusa, je tenka, slaba rastlina, ki jo lahko izruje najmanjša sapica, nežna, boleha bilka, ki se umetno goji pod steklom; parlament, ki izhaja iz splošne volilne pravice, je hrast, ki je globoko v zemljo spustil korenine, ki ga najmočnejša burja in najreakcionarnejši vihar ne podere. Parlamenta splošne volilne pravice in njegovih najvišjih sklepov se vlada nikdar ne bi upala napasti s tisto brezobzirnostjo in predrznostjo, kakor je ta vlada napadla sedanjji cenzusovi parlament. Braneči nas, gospodje poslanci, branite sami sebe.“

NOVICE.

* **Statistika krvavih sodb na Dunaju** Zaradi dogodkov 17. septembra in naslednjih dni so dunajske sodnje obsodile doslej 173 oseb, in sicer 82 zločincev v ječo, oziroma težko ječo, 91 oseb zaradi prestopkov in pregreškov v zapor oziroma v strog zapor. Kazni „zločincev“ znašajo 51 let, 3 mesece in

23 tednov, kazni obsojencev zaradi prestopka in pregreška pa 4 leta, 10 mesecev in en teden. Vsega v skupno 56 let, 1 mesec in 24 tednov. Ako k temu prištejemo še mnogoštevilne policijske kazni in dobo preiskovalnega zapora, ki jo je presedel kakih 200 ljudi, tedaj dobimo povprečno 64 let. Poleg pet smrtnih žrtev znaša torej dosedanja bilanca druginjskih izgrediv še strahotno število let, ki jih bodo morali presedeti „izgredniki“. Koliko eksistenc je uničenih, koliko družin pahnenih v bedo! In kake „zločine“ so povzročili ti obsojenci, ki jih dunajska justica tako eksemplarno kaznuje? Pobili so par šip in svetilk in štirje policaji so bili lahko ranjeni. In za pobite šipe in za zabite svetilke ter za štiri malce opraskane redarje je moralo pet ljudi umreti, veliko število jih zgubi svobodo za dolgo časa, največje pa je število tistih, ki bodo zaradi te razredne justice, živeli v bedi in pomanjkanju!

* **Stanovanjska mizerija na Dunaju.** Dunajski občinski svet je sprejel v torek predlog, da začne občina v odpuščanju stanovanjski bedi z zgradbo hiš. Stanarina je poskočila na Dunaju od 128 K 50 v za osebo v letu 1900 na 150 K v letu 1911. Število podnajemnikov je od leta 1900 močno narastlo. Zlasti primanjkuje majhnih stanovanj, kajti ob sedanjji druginji je malokdo tako srečen, da bi si privoščil veliko stanovanje. Zategadelj so socialno demokratični občinski svetniki krščansko socialno večino dunajskega občinskega sveta čisto opozarjali, naj zida občina hiše z malimi stanovanji, da odpomore stanovanjski bedi zlasti med delavskim prebivalstvom. Kaka stanovanjska beda vlada na Dunaju je razvidno iz statistike, da je leta 1900 v prenapolnjenih stanovanjih živelo 452.000 oseb in da bi moralo pravzaprav 162.000 oseb iz teh stanovanj. Od tedaj pa so se razmere občutno poslabšale. Zdaj se je krščansko socialni občinski svet vendar malo zganil ter sklenil, da se zida 200 hiš. Seveda je to le kaplja pomoči v morju stanovanjske bede in sodrug Schumacher je po pravici dejal, da je to le drobtinica tega, kar bi se moralo storiti. — Stanovanjska mizerija je tudi v Ljubljani neznosna. A magistrat spi po zaslugi klerikalcev in ob strahotni pasivnosti g. Laschana.

* **Revolta kaznjencev v Rumuniji.** V moški kaznilnici v Doftani na Rumunskem je izbruhnila med kaznjenci, obsojenimi na dosmrtno prisilno delo, krvava revolta. Kaznjenci so preglašili tri vojake kaznilniške straže za vjete in izjavili, da jih tako dolgo ne izpuste, dokler ne pride k njim kaznilnični ravnatelj, da mu osebno razlože svoje želje. Ravnatelj tej želji ni ugodil. Nato so pričeli kaznjenci razbijati, kar jim je prišlo pod roke, vjete vojake pa so umorili. Ravnatelj je dal poklicati vojaštvo. Ker se kaznjenci niso vdali, je vojaštvo streljalo; 18 kaznjencev je bilo ustreljenih, 63 težko ranjenih.

* **Dvoboj med gimnazijcema.** V Rudolfsstadtu sta se dvobojevala gimnazijca 16-letni Hans Necker in 18-letni Tietzen. Neckerja je njegov nasprotnik ustrelil, nakar je hotel Tietzen ob mrtvem truplu izvršiti samomor. Ranil se je z dvema streloma smrtonosno. Povod dvoboju je baje ta, ker je Necker razžalil Tietzenovo prijateljico.

* **Leopard ga je skalpiral.** V menažeriji v Beuthenu je prišel sin nekega uradnika preblizu kletke z leopardi. Ena izmed zveri je šapnila z nogo po dečkovi glavi, mu zbila klobuk in potegnila kožo z glave. Menažerijski uslužbenci so sicer porinili zver z železnimi drogi nazaj, toda deček je vsled težke poškodbe kmalu umrl.

* **Amerikanci pred Tripolisom.** Le malokomu je znano, da so se vojskovali v prvem desetletju 19. stoletja Združene države ameriške s Tripolitanci. Do francoske osvojitve Alžirja so morale vse tiste držav., ki so trgovale v Sredozemskem morju, plačevati obrežnim državam Maroku, Alžirju, Tripolisu in Tunisu davek, da so se odkupile od morskih roparjev. Združene države so ravno tedaj pričele živahneje kupčevati po Sredozemskem morju z žitom in posušenimi ribami. Toda kljub davku morski roparji ameriških trgovskih ladij niso puščali pri miru. Ti morski roparji so bili v službi tripoliškega paše Jusuffa, ki so mu Amerikanci napovedali vojno. Vojna je trajala od l. 1801. do 1805. To podjetje za Amerikance nikakor ni bilo lahko, ker so bili daleč od Tripolitanije, njih brodovje je bilo majhno, evropske države pa so vso stvar zelo po strani gledale. Toda vztrajnost Amerikancev je končno zmagala. Najzanimivejša epizoda iz te vojne je razstrelba bojne ladje „Intrepid“ v tripoliškem pristanišču. Admiral ameriške eskadre je sklenil, da s trem ladjam uniči tripoliško vojno brodovje. V ta namen so položili v sprednji del čolna 100 patron s smodnikom, v zadnji del pa eksplozivnih snovi, oba oddelka pa so zvezali z netilno vrvico. Nadalje so naložili v ladjo 150 bomb različne velikosti in veliko množino topovih krogelj, železa itd. Poveljstvo so izročili poročniku Somersu, ki se mu je prostovoljno pridružil 10 vajakov in dva častnika. To ladjo so hoteli spraviti v primerno bližino tripoliških vojnih ladij in jo potem razstreliti,

dabi razstrelba uničila vse tripoliško brodovje. Ponoči 4. septembra je plula ladja proti tripoliškemu pristanišču, v primerni daljavi pa je sledilo ameriško brodovje, da bi sprejelo čolne, s katerimi so se nameravali rešiti Somers in njegovi tovariši. Toda komaj je priplula ladja do pristanišča je eksplodirala s silnim pokom. Tripoliško brodovje je ostalo nepoškodovano, tudi mestu se ni nič zgodilo; trupla drznih pomorščakov so našli čez čas popolnoma razmesarjena. Somersu in njegovim tovarišem so postavili v Annapolisu spomenik.

* **Kdo je bil prvi zrakoplovec?** Različnim osebam prisojajo slavo, da so prve letale po zraku. Najstarejšo pravico do te slave pa ima Arabec Ibe-Firnas, ki je živel v devetem stoletju za kalifa Abderrahmana II. Ibe-Firnas je bil na glas učnega zdravnika in iznajditelja, ki je v prostem času gradil najraznovrstnejše aparate. Tako pripoveduje stara arabska knjiga, da je izumil pripravo, s katero se je dvignil v zrak kakor tič. Ibe-Firnas je nekoč tudi izvršil zrakoplovni poskus v pričo velike množice v Kordovi. Dvignil se je v zrak, a le za kratek hip, potem pa je padel na zemljo med velikim krotom gledalcev.

* **Tožba proti Markonijevi družbi.** Tvrda Siemens Brothers and Cie. Limited v Londonu toži Markonijevu družbo za brezlično brzojavljenje zaradi kršenja patentnih pravic.

* **Potres in povodenj v Kaliforniji.** Na pobočju Kalifornije in Mehike je uničil hud potres več mest. Mrtvih je okoli 1000 ljudi. Obenem s potresom je razsajal velik vihar, morje se je razburkalo, prestopilo obrežje in gnalo svoje valove daleč v deželo. Mnogo ljudi je dohitela smrt v valovih. Največjo škodo ima pokrajina Senora. V Kalifornijskem zalivu so se potopile štiri ladje. Mornarji so se hoteli rešiti na ostankih razbite ladje, a so jih pogoltnili mdrski volkovi.

Provokaterji v službi francoske vlade.

V Parizu je bil pred kratkim senzacionalen proces. Na zatožni klopi je sedelo pred porotnim sodiščem šest članov „revolucionarne varnostne policije“, med njimi urednik lista „Guerre Sociale“ Almereyda. O zadevi, katere zadnji akt se je pravkar odigral pred porotnim sodiščem, smo svojčas obširno poročali. „Revolucionarna varnostna policija“ si je stavila za nalogo, da skuša razkrinkati razne provokaterje, ki so stali v službi vlade in so se nahajali v vrstah socialnih revolucionarjev, ne da bi se jim bilo moglo priti na sled. Znano pa je bilo, da ti provokaterji povzročajo razne spletke, ki napeljuje vodo na vladin mlin, tako n. pr. razne stavke, nemire, atentate itd.

Tej revolucionarni policiji se je tudi res posrečilo, da je razkrinkala dva taka provokaterja, ki sta se kazala na zunaj pristaša revolucionarne antimilitaristične propagande, v resnici pa sta stala v službi vlade Clemenceaua in Brianda, ki sta ju porabljala za razne čine, ki so dali vladi povod za preganjanje socialnih revolucionarjev in za uveljavljanje reakcionarnih odredb. Ta dva agenta provokaterja se zoveta Bled in Métivier. Obtoženci so prišli na zatožno klop zlasti vsled ovadbe obeh provokaterjev, češ, da so z njima v uredništvu lista „Guerre Sociale“ nasilno ravnali in jima pretili z revolverji. Ovadba se glasi na omejitve osebne svobode in na kršenje hišne pravice, ker so pri Bledu obtoženci izvršili hišno preiskavo, ne da bi bil on vedel za to!

Obravnavo je bila nadvse zanimiva. Obtoženci so odločno ugovarjali, da bi bili postopali s provokaterjema nasilno. Ko se je pri Métivierju govorilo o tem, da so dobili obtoženci v roke policijska poročila, je opomnil predsednik: „To dokazuje, da ima vaša varnostna služba prav tako kakor druge take uredbe (lepo priznanje!) „črni kabinet“, kjer se na postnih uradih ukradeni pisma odpirajo, fotografirajo in nato zopet odpošljejo.“ Almereyda je odvrnil: „Ne morem trditi, da je bilo Métivierovo pismo na Clemenceaua vzeto na poštne uradu.“ Predsednik: „Torej...“ Almereyda: „Saj so še višji uradi kakor poštni.“ (Veselo.) Predsednik: „Zelo dobro! Dobro, da pravosodstvo ve, da sega vaša varnostna revolucionarna služba do najvišjih krogov.“

Provokater Métivier k obravnavi sploh prišel ni, prišel pa je njegov čedni drug Bled, ki je napravil zelo slab vtisk. Dejal je, da je hotel zategadelj v „mlado gardo“, ki je organizirala „varnostno službo“, ker je anarhist, pri tem pa ni mogel utajiti, da se je prej družil z monarhisti.

Ko se je prebrala pismena izjava Métivierova, je prišlo do senzacionalne scene. Almereyda je najprej dokazal, kako je pred tremi leti Clemenceau najel Métiviera, da bi mu poročal o delovanju političnih in strokovnih organizacij: „Vedeli smo, da je Métivier provokater, Vedeli smo, da je on zakrivil manifestacijo v Villeneuve-Saint-Georgesu, kjer je bilo troje ljudi mrtvih in 300 ranjenih. Vedeli smo, da je on povzročil spopad ob stavki v Clichyju,

kjer so se sestavljajoči krvavo borili s policijo. Toda dokazati hočem, da je bil on tisti, ki je ob železničarski stavki položil bombo pri uredniku lista „Patrie“ in občinskem svetniku Massarda in je na ta način zvalaretacije in zasledovanje od strani gospoda Brianda Tu je dokument.“

Iu ob napeti pozornosti je bral Almereyda: „Znanis mipo datki o petardi Messarda, ki se je razstrelila ob železničarski stavki. Zavežem se, da bom molčal o tem. Priznam, da sem bil pri polaganju petarde. Métivier.“

To razkritje je silovito učinkovalo. Porotniki so gledali drug drugega in glasno izražali svoje ogorčenje nad takim lopovstvom. In njih predsednik je dejal: „Gospoda, naznanili ste zločinca. Ako so dejstva resnična, ste izkazali družbi veliko uslugo in justici vam je hvaležna.“

K razkrinkanju obeh provokaterjev je bilo povabljenih v uredništvo lista „Guerre Sociale“ tudi več časnikarjev, ki so vsi izjavili, da provokaterja nista imela nikakih znakov nasilnega postopanja. Porotniki so vse obtožence oprostili, dasi jim je državni pravdnik v peklenjskih barvah slikal na steno „zunanjega in notranjega sovražnika.“ Vse francosko časopisje — izjemo dela „Temps“ — priznava moralni poraz tožiteljev in provokaterstva Buržoazna francoska republika pa se je zopet enkrat pokazala v lepi luči!

Ljubljana in Kranjsko.

— **Klerikalci kandidirajo za deželno-zborsko volitev,** ki bo dne 31. t. m., mizar-skega mojstra Antona Rojina. Škoda, da nima upanja na izvolitev! To bi bil poslanec za delavce! Priporočilo za kandidacijo si je gotovo pridobil s svojim hujskaštvom zoper vsako tudi najskromnejšo delavsko zahtevo in s svojim velemodnim govorenjem o „druginji“, ki je po njegovem ni. Tisti delavci, ki so še tako kratkovidni, da capljajo za klerikalci, bi po tej kandidaturi lahko spoznali, kako „ljudska“ je ta klerikalna stranka.

— **Delavska šola „Vzajemnosti“** se prične, kakor smo že poročali, z začetkom novembra in traja prvi tečaj do januarja. Delavci in delavke, ki žele obiskovati to šolo, se lahko zgledajo do 29. t. m., vendar je dobro, če store to čim prej, da ne bo težav s pripravami. Pismene priprave sprejema osrednji odbor „Vzajemnosti“. V prijavi je treba navesti ime, poklic, starost in organizacijo, kateri pripada pri-glašenec. Predavalo se bo v prvem tečaju o sledečih predmetih: 1. Zgodovina gospodarskega razvoja in kapitalističnega družabnega reda. Predavatelj sodrug Milan Jaklič. 2. Družboslovje. (Zgodovina človeške družbe sploh.) Predavatelj sodrug E. Kristan. 3. Ustava in zgodovina avstrijskega ustavnega zakona. Predavatelj sodrug dr. J. Tomšič. 4. Strokovne organizacije, njih ustroj in zgodovina. Predavatelj sodrug Ivan Koemur. 5. Delavske gospodarske organizacije in združenjstvo. Predavatelj sodrug Anton Kristan. — Socialno-demokratična stranka stoji na znanstvenih podlagah, zato je pač za vsakega delavca, ki se hoče šteti za njenega člana, potrebno, da si pridobi znanja, zlasti pa za tiste, ki hočejo opravljati kakšno funkcijo v organizacijah in se izuriti za agitatorje. V delavski šoli imajo priliko za to, pa smo prepričani, da se bodo oglasili v velikem številu.

— **Gostilničarji in podraženje piva.** V sredo popoldne so imeli gostilničarji v „Mestnem Domu“ shod, ki ga je bila sklicala „Zveza gostilničarskih zadrug na Kranjskem“, da zavzame stališče napram nameravanemu podraženju piva. Udeležba na shodu je bila dobra in so vse zadruge poslane svoje zastopnike. Zborovanje je otvoril načelnik deželne zveze g. Kenda, ki je tudi predsedoval. Naznanil je, da se je Zveza obrnila do vseh karteliranih pivovarn in tudi do onih, ki so izstopile iz kartelske določbe, z vprašanjem, kakšno stališče zavzemajo napram gibanju zaradi podražitve piva. Vse pivovarne so odgovorile, da se mislijo pogajati z deželno zvezo; pozitivnega odgovora na vprašanje ni dala nobena. Predsednik torej meni, da naj bi shod pokazal Zvezi, v kakšni smeri naj bi nastopala pri napovedanem pogajanju. Na shodu je bil navzoč kot zastopnik delniške pivovarne Žalec-Laški trg, ki je izstopila iz kartela, odvetnik dr. Karlovšek iz Celja. Dejal je, da tudi ta pivovarna še ne more dati konkretnega odgovora, češ zadnja leta so se tako povišale cene surovin in delavske plače (?), da mora pivovarna dobiti nadomestilo za te izdatke. To bi bilo mogoče, če bi se konsum piva primerno povišal. Torej — naj gostilničarji skrbijo, da se bo pilo več piva. Potem je mogoče, da bo pivovarna ostala pri sedanjih cenah, če ne, jih bo pa zvišala. — Gosp. Mencinger je obširno poročal o stanju pivnega vprašanja ter je kritiziral

kartele, zlasti takozvano „varstvo odjemalcev“, ki ima namen „rajonirati“ odjemalce in jih napraviti popolnoma odvisne od pivovaren. Sploh gredo karteli za tem, da bi popolnoma monopolizirali produkcijo piva. V zmislu svojih izvajanj je predlagal sledečo resolucijo: „Dne 18. oktobra 1911. v Ljubljani zbrani gostilničarji sklepajo: Deželni zvezi gostilničarskih zadrug na Kranjskem se nalaga, da se ne podajo glede na podražanje piva v nobeno pogajanje v imenu kranjskih gostilničarjev, ker stoji na stališču, da nima za to nobenega pooblastila in da bi bila taka pogodba za gostilničarje brez zaveze. Geslo slovenskih gostilničarjev je, da se z vsemi dopustnimi sredstvi bojujejo proti pivovarniški kartelu in da odločno odklanjajo vsako pogajanje o podražiti piva.“ — Razvila se je debata, v kateri je g. Cerar predlagal, da naj gostilničarji sploh ustavijo točenje piva, če se ne da preprečiti podražanje. Resolucija je bila soglasno sprejeta, g. Franchettiju pa se je naročilo, da naj v obrtnem svetu, ki se snide dne 25. oktobra, nastopi za razpust kartelov in za koncesioniranje prodaje piva v steklenicah.

— **Javen železničarski shod**, bo v ponedeljek, dne 23. t. m. ob 8. zvečer v areni Narodnega doma. Dnevni red: Zahteve železničarjev in parlament. **Sodrug! Železničarji!** Meščanska večina državnega zbora ni za zahteve železničarjev nič kaj vneta in posebno agrarni poslanci ščujajo proti njim. Pridite torej na shod in pokarite jim z mnogobrojno udeležbo, da pristajate na tem, da se takoj in popolnoma ugotovi vašim ujnim zahtevam.

— **Kovinarji, pozor!** V nedeljo, dne 22. oktobra ob 10. dopoldne bo „pri Perlesu“ društven shod. Dnevni red: 1. Naraščajoča draginja in kovinarji. 2. Volitev delegata na bodoči zvezi zbor. Tovariši kovinarji, pridite v polnem številu, pokažite, da se zavedate važnosti sedanjega položaja! Odbor.

— **Nezgode.** Južno Albina, pasarskega pomočnika je udaril v tovarni pri Samassi stroj po levem očesu. Poškodba je težka. — Antonu Acceto, ključavničarskemu vajencu je padel v Zabkarjevi tovarni kos železa na nogo in ga je nevarno poškodoval. — Antonijo Loboda, 3 leta staro posestnikovo hči v Dravovljah je udaril doma v hlevu konj s kopitom v obraz. — Dervovšek Peter, 19letni premogar v Kotredežu je snalil nabit samokres. Samokres se mu je sprožil in krogla ga je zadela v levo oko. — Posestnikovega sina Franca Kmetiča je v neki gostilni v Trzinu zabodel neki vojak v zgornje ustnice. — Poštnega hlapca Bupreta Čampo je v Velikih Laščah, ko je vozil pošto, udaril konj v levo nogo in ga nevarno poškodoval.

— **Slaboumen ušel.** Ko je danes jutraj pripeljal vpokojeni čuvaj Franc Mojun iz Zidanega mosta slaboumnega Vosnerja Renčner v deželno bolnišnico, mu je le ta ušel proti Šiški. Navedeni je precej velik, močan ter nosi rjav klobuk.

— **Umrli so v Ljubljani:** Fran Vertačnik, delavec, 37 let. — Jakob Dragan, bivši urar, 37 let. — Milan Ženko, gostilničarjev sin, poldrugo leto. — Ana Lužar, žena c. kr. finančnega komisarja, 41 let. — Anton Velepčič, vrtnar, 71 let.

— **Od mrtvih vstala.** Iz št. Jerneja nam poročajo: Martin Pavlin, posestnik v Dol. Mokrepolju pri St. Jerneju se ni razumel s svojo ženo Nežo, vsled česar je Neža vložila proti njemu tožbo na ločitev zakona, in je novomeško okrožno sodišče zakon ločilo iz krivde moža Martina, ter ga je obsodilo tudi v plačilo alimentacije. — V zadnjem času se na Dolenjskem vobče zelo pojavljajo tožbe zavoljo ločitve od mize in postelje. Kljub temu naši gospodje duhovniki vedno oznanjajo, kakšen blagoslov za katoliško rodino je neločljivost zakona. Oni ne izprevidijo, da bi bilo za redne razmere veliko bolje, če bi si mož in žena, ki se ne razumeta, lahko rekla adijo in bog te ohrani, kakor pa, da živijo ločeni, ne samski, ne zakonski, ne vdovci. — Kakor čujemo, se je hotel Martin Pavlin znebiti alimentacij, pa je šel dne 11. t. m. do svoje žene v Mokrepolje in jo je po kratkem prepiru udaril s steklenico piva tako po glavi, da se je steklenica razletela na drobne kose, žena pa je padla kakor mrtva na tla. Prepričan, da je svojo ženo ubil, je mož takoj odšel v Novo mesto, kjer se je ovdal sodišču in so ga pridržali v zaporu. Žena pa vendar ni bila čisto mrtva, si je v kratkem času opomogla in sedaj zopet okolo hodi zdrava in vesela; toži samo o bolečinah v glavi, če se z glavo k tlom pripogne. O tem dogodku je poročal tudi „Sl. N.“ in bodi njegovo poročilo s tem popravljen v toliko, da žena ni mrtva, temveč živa in upa dočakati še lepo starost.

Istrija.

— **Članom podružnice „Unije“ avstrijskih rudarjev v Idriji** se naznanja, da bo v soboto dne 21. t. m. v društvenih prostorih ob 9. zvečer javen društveni shod z dnevnim redom: 1. Ali je strokovna organizacija potrebna? 2. Slučajnosti. Ker je drugi

dan važen rudarski shod, poroča na obeh shodih sodrug Čobal iz Zagorja.

— **Čas priglasa za nakup krompirja** je podaljšalo mestno županstvo do 26. t. m. Kdor se v tem času ne bo zglasil, se ne bo jemal v ozir.

— **Vinsko trgatav** priredi društvo „Splošna mladinska zveza“ v Idriji v nedeljo, dne 22. t. m. ob 8. zvečer v pivarni pri „Črnem orlu“ v Idriji. Vstopnina znaša 20 vin. za osebo. Bratska društva in cenjeni somišljeniki se najvljudneje vabijo na udeležbo pri prireditvi mladega društva, ki obeta obilo zabave.

Štajersko.

— **Izza strojarske stavke v Ptuj.** Letošnje poletje so stavkali v Ptuj strojarji. Važno je bilo za uspeh stavke, kakšno stališče zavzamejo strojarski vajenci. Zategadelj so vplivali nanje podjetniki kakor tudi stavkojoči. Vajenci so sicer pozneje vstopili v stavko, ker je strojarski mojster Pavel Pirih pretepel enega izmed njih, preden pa so ustavili delo, sta baje dejala pomočnika 21letni Josip Petrič in 25letni Anton March nekaterim vajencem: „Ni pametno, ako zdaj delate. Kadar bote pomočniki boste na slabem glasu in boste zaradi tega imeli neprijetnosti.“ Zaradi teh besed je obsodilo ptujsko okrajno sodišče pomočnika na osem dni zapore. Pomočnika sta se pritožila, vzklicno sodišče pa je pritožbo zavrnilo, češ da so svareče besede pomočnikov vplailno vplivale na vajence, vendar pa se je zmanjšala kazen na tri dni zapore z enkratnim trdim ležiščem. — Dne 12. avgusta si je najel strojarski mojster Franc Potočnik stavkokaza v osebi nekega dninarja. Zvečer tistega dne sta šla strojarska pomočnika Janez Novak in Jurij Bukovic na stanovanje dotičnega dninarja in Novak mu je dejal: „Po zimi in spomladi vas Potočnik ni našel. Našel vas je zdaj, ko mi stavkamo. Mi vam izlepa povemo, premislite si in ne delajte dalje! Ako ne ubogate, bote že videli!“ Čeprav ni Bukovič prav nič govoril, sta bila vendar oba obsojena in sicer Novak na pet in Bukovič na tri dni. Njiju vzklic je sodišče zavrnilo. Obsodbo Bukoviča je sodišče utemeljevalo s tem, da je baje vedel za Novakov namen, šel z Novakom in da je Novak rabil besedo „mi“.

Istra.

— **Sv. Anton pri Kopru.** Pri nas bo v nedeljo, 23. t. m. javen shod zoper draginjo. Poročala bodeta sodruga Kermolj in Kristofič iz Trsta.

— **Tamburaški zbor** so si ustanovili puljski zidarji. Misel je prišla od sodrugov, ki so bili že v Zagrebu člani tamburaškega zbora. Kdor ima voljo pristopiti, naj se oglasi pri sodrugu Hinku Lipovšku. Vsak večer so vaje v Delavskem domu. Ni treba naglašati, da je vsaka šola boljša od posedanja po gostilnah.

Trst.

— **Delavci v pristanišču, oglarji, mestni težaki, vozniki!** [V sredo 11. oktobra se je vršila važna seja odborov pristaniških delavcev, oglarjev in mestnih težakov, ki je obravnavala gospodarski in organizijski položaj delavcev imenovanih strok in končno sklenila sklicati na nedeljo 22. oktobra ob 10. dopoldne v Delavskem domu javen strokovni shod težakov, dninarjev, oglarjev, voznikov, lesnih težakov, vrečarjev itd. Tovariši! Prepričani smo, da Vas bo to poročilo navdušilo k delu za blagostanje tovarišev ter da bodete šli od moža do moža, pa jim bodete svetovali, naj se tega shoda udeležijo polnoštevilno. Tovariši! Naredimo vsak svojo dolžnost, da bo naš nedeljski shod čim večji in čim impozantnejši! Strokovna komisija. Zveza prometnih delavcev.

— **Shod pri Sv. Ivanu** bo v nedeljo 22. t. m. ob 11. dopoldne v prostorih obrtnega in konzumnega društva pri cerkvi. Poročal bo sodrug Regent o draginji, njenih vzrokih in posledicah. Svetoivanske delavce vabimo, da se shoda udeležijo polnoštevilno.

Umetnost in književnost.

Iz pisarne slovenskega deželnega gledališča. V soboto zvečer se poje drugi za neparabonante opereta „Sramežljiva Suzana“. — V nedeljo popoldne ob 3. se igra za mladino Burnettova igra „Mali lord“ prvič v sezoni (za lože nepar); zvečer ob pol 8. se poje Verdijska opera „Rigoletto“ za parabonante. — V torek se igra kot prva klasična drama Grillparzerjeva „Sappho“. — Zaradi nedeljske operne predstave opozarjamo zunanje goste, da se je oglasiti za vstopnice čim preje.

Delavsko gibanje.

— **Shod pristaniških delavcev.** V nedeljo je bil v „Delavskem domu“ dobro obiskan shod pristaniških delavcev. Predsedoval je sodrug Jagher. Poročal je sodrug Remineg, tajnik zveze prometnih delavcev.

Najprej je sporočil veselo vest, da se število pristaniških delavcev, ki so spoznali važnost organizacije, množi od dne do dne. Toda to še ni dovolj in ni treba, da bi si zaradi tega delali velike iluzije. Naloga organizacije pristaniških delavcev je obširna in težavna. Sedaj, ko so se tržaški težaki združili, da se tako uspešneje bojujejo za skupne interese proti skupnemu sovražniku, sedaj prihajajo od zunaj novi delavci, ki bodo skušali dobiti zaslužek v prosti luki. To se vrši vsako leto. Kadar se v pristanišču delo množi, se množi tudi število pristaniških delavcev. Pomnožitev delovne moči izkoriščajo delodajalci, da skušajo prisiliti delavce k delu pod pogoji, ki so včasih poniževalni in nesramni. Boj zoper brezposelnost je težak, kadar je brezposelnost posledica pomanjkanja dela. Ložji je seveda boj zoper brezposelnost, ako je le posledica improvizirane pomnožitve delavcev. Za to bi v našem pristanišču bilo dovolj, ako bi glavna skladišča po vzgledu genovskih glavnih skladišč sestavila imenik sedanjih delavcev in dajala delo najprej sedanjim, in kar ostane, drugim delavcem. Dokler ne bo v pristanišču delo bolj razdeljeno, bomo imeli v Trstu vedno na stotine starih brezposelnih delavcev. Poročilo je zaključil s pozivom na složnost v boju. Po kratki razpravi je predsednik zaključil lepo vspeli shod.

— **Gibanje uslužbencev v tržaških glavnih skladiščih.** Pretečeno nedeljo je bil v telovadnici ljudske šole v ulici Parini shod uslužbencev glavnih skladišč. Bil je izredno dobro obiskan. Poročal je sodrug Perez o gibanju imenovanih delavcev in o vzrokih, ki so gibanje pospešili. Današnji shod — je dejal poročevalec — je začetek energičnega boja uslužbencev, ki hočejo in morajo doseči zvišanje plač. S sedanjimi plačami ne morejo več izhajati. Živila in stanovanje se draže z vratomno naglico. Plače pa ostajajo vedno stare, nizke, nezadostne. Večina uslužbencev glavnih skladišč ne zasluži več kot 23 kron na teden. Kdo naj živi s tako plačo ob sedanji draginji? V letu 1910 je organizacija uslužbencev glavnih skladišč dosegla po trdem boju nekoliko poboljškov, ki pa niso bili zadostni. Pozneje je bilo potrebno še nadaljnjih bojov in mnogo postopovanja naših socialističnih poslancev, da se je izpremenila pragmatika, doseglo zvišanje penzije, nekaj prostih dni v letu in nekatere druge malenkosti. Ampak le malo je bilo uslužbencev, ki so pri tem dosegli takojšnje zboljšanje življenjskih razmer. Potrebno je torej splošno povišanje plač, ki morajo odgovarjati novim potrebam. Ni ga velikega in važnega pristanišča, kjer bi bili delavci slabše plačani nego v Trstu. V Genovi, Hamburgu in drugod so skladiščni delavci boljše plačani za krajše in lažje delo. Kljub temu so pa prometne tarife v Genovi nižje kot v Trstu. Toda v Genovi je delo pametno razdeljeno, v Trstu pa vlada največja konfuzija. Posledice tega nerada, te anarhije občutijo najbolj uslužbeni sami. V nadaljnjem svojem govoru je poročevalec povdarjal slovo, ki je zlasti sedaj potrebna kakor vsakdanji kruh ter prečital predloge organizacijskega vodstva. Ti so: Naloži se vodstvu, da sestavi spomenico, ki naj se odpošlje vodstvu glavnih skladišč. V spomenici se izreče ena sama zahteva po splošnem zvišanju mezd za 30 oostotkov, za vse kategorije uslužbencev stalno in nestalno nameščenih ter izvolitev odbora, ki naj pri vsem gibanju deluje skupno z vodstvom organizacije. Nato je sodr. Perez zaključil poročilo rekoč, da imajo uslužbeni glavnih skladišč zaseboj vse druge delavce v pristanišču, železničarje in carinske uradnike. Po poročilu se je razvila kratka razprava in je bil končno predlog vodstva soglasno sprejet.

Državni zbor.

Dunaj, 19. oktobra.

Zbornica je danes skončala razpravo o reformi poslovnika.

Posl. Straneky je ostro napadel sedanji vladni sistem in izrazil nezaupanje baronu Gautschu, ki nima ne programa, ne ministrstva, ne parlamentarne večine in tudi ne mesa.

Po mnenju kršč. soc. Hohenbergerja potrebuje radikalna zbornica radikalen poslovník, ki bi po govornikovem mnenju lahko obstajal iz golih treh paragrafov: 1. Razpravni jezik bodi nemščina. 2. Vsak govornik naj govori stvarno. 3. Kdor se nespošobno vede izgubi mandat.

Nato je bila razprava zaključena in izvoljena generalna govornika: contra soc. dem. Seitz in pro nem. rad. Hummer.

Posl. Seitz je preciziral stališče soc. demokracije do vladne predloge o reformi poslovnika, ki je smešno zmašilo in ki ne more služiti niti za podlago razpravam. Namen vlade je, da onemogoči

Imuniziranje zaplenjenih člankov

in v to svrhu daje vladni načrt predsedniku zbornice cenzurno pravico nad interpelacijami. Znano je, da je Gautsch v Hohenburgerjevo ministrstvo naročil državnim pravdnikom, da preganjajo časopise in da ga kar najizdatnejše konfiscirajo. Uradniki, ki so dobili to povelje, divjajo kakor blazni. „Arbeiter Zei-

tung“ je bila zaplenjena zaradi napadov na osebo dr. Hohenburgerja, niti ne na osebo pravosodnega ministra. [In v takih razmerah naj odpravimo

zadnje zaslombo tiskovne svobode, interpelacijsko pravico poslancev? Pravijo sicer, da je proti zaplembi dovoljen ugovor. (Veselost pri soc. demokratih) Statistika zaplemb, vloženih in zavrnjenih ugovorov nam pokaže, kaj je vredna „neodvisnost sodnikov“. Ugovor proti zaplembi je takorekoč le še gola formalnost (odobranje). Navadno prizadeti sploh več ne ugovarjajo zaplembam, ker je škoda časa in papirja.

Posl. Hildebrand: V našem listu je bil zaplenjen § 385 kaz. zak. in ugovor zavrnjen. (Veselost.)

Posl. Seitz: V času, ko sodniki zlorabljajo svojo formalno pravico kaznovanja, ko z nogami teptajo pravico in pravičnost, ko uganjajo

justične umore,

ko pošiljajo 14 letne otroke zaradi pobitih lastern za eno, za dve leti v ječo, da se prikupijo navzgor, ne sme nihče pričakovati, da se bomo v zaupanju na neodvisnost in pravico ljubnost takih sodnikov odrekli zadnji trohici tiskovne svobode (viharno odobravanje soc. demokratov).

Soc. demokrati bomo glasovali, da se odkaže predloga odseku samo zato, da odsek izdela pametnejšo reformo poslovnika. Glede na

razpravni jezik v parlamentu

stoji socialno demokratična stranka na onem stališču kot l. 1909. Takrat je posl. Mühlwert razkričal nemške socialne demokrate po vsej Avstriji za narodne izdajalce, ker so nastopili proti da se določi nemščina kot izključni razpravni jezik v parlamentu. L. 1910. je stal Mühlwert in njegovi na istem stališču kot soc. demokrati, celo svojega predloga niso nem. nacionalci več vložili in tako tudi priložnosti niso dali socialnim demokratom, da bi se v narodnem pogledu „poboljšali“ in glasovali „za“ predlog. Govornik odreda Gautschevi vladi sposobnost, da definitivno reši vprašanje poslovnika. Taka rešitev pa bi tudi ne koristila mnogo, zakaj najboljši poslovník bi bil ob sedanji nesposobni vladi brez pomena za parlament. Govornik upa, da bo odsek v ključb Gautschevi vladi pripravil vse potrebno za reformo poslovnika, in da bo sposobnejši naslednici sedanje vlade omogočil izvedbo te reforme. (Živahno odobravanje socialnih demokratov.)

Po govoru posl. Hummra je zbornica odkazala predlogo odseku. Nato je priznala po izvajanjih mladočeha Neumannna in slov. klerikalec dr. Jarca nujnost Dubiličevemu predlogu glede na dalmatinske železnice.

V splošno zabavo.

Posl. Breiter je vložil predlog, da se poslanske dijete pavšalirajo z zneskom letnih 10.000 K in da živjajo poslanci prosto vožnjo v I. razredu na vseh drž. železnicah. Med splošno veselostjo je predsednik dal prečitati predlog, katerega pa ni razen predlagatelja podpiral noben drug poslanec.

Posl. Einspinner je na to v obliki vprašanja na predsednika zavračal Malikove napade na nemške sodnike v Ptuj in jih imenoval obrekovanje. Malik je celo trdil, da so slovenski sodniki objektivnejši od nemških.

Posl. Benkovič: Prav je imel!

Posl. Luksch: Veseli nas, da Maliku pritrjujejo Slovenci. Čestitamo!

Posl. Einspinner: Malik je nastopil kakor profesionalen lažnik. Pravil je, da posedajo ptujski sodniki do 5. jutraj v gostilnah. Teroriziral bi rad sodnike. Malik je izvoljen s slovensko pomočjo.

Posl. Luksch: Slovenci so njegovi zaščitniki. (Hrup.)

Posl. Malik pravi, da je v veliki zadregi: Zaradi zlorab v svojem volilnem okraju je vložil nujni predlog, ki se peča tudi z osebami, s katerimi je zapleten v častno afero. Da ne pride navzkriž s častnim kodeksom, je za sedaj umaknil nujni predlog.

Posl. Daszynski opozori predsednika, da je kršila poslansko imuniteto policija, ki je pozvala posl. Regra kot predsednika nekega ljudskega shoda, da gre na policijski komisariat. Predsednik je obljubil, da se bo dal o zadevi poučiti in je zaključil sejo.

Prihodnja seja bo jutri.

* * *

Draginjski odsek.

Po zbornični seji je draginjski odsek nadaljeval razpravo o

uvozu argentinskega mesa.

Češki agrarec Spacek je predlagal — očitno po naročilu ministrskega predsednika — da odsek zasliši živinozdravnike, ki so bili poslani v Argentino. Ministrski predsednik je izjavil, da je voljan zaslišati živinozdravnike v tajni seji. Odsek je proglasil sejo za tajno in dva živinozdravnika sta pripovedovala strašne pravilice o nevarnosti argentinskega mesa. V javni seji je posl. dr. Renner označil vse to zasliševanje za

vladno komedijo

in odločno protestiral proti temu početju, tembolj ker se je vlada šele sedaj spomnila na to nevarnost.

Poslanec Renner je nato modificiral na zadnji seji sproženi predlog v tem smislu:

Ker uvoz zmrznjenega argentinskega mesa po angleških, italijanskih in švicarskih in po naših dosedanjih izkušnjah ni združen z veterinarskimi nevarnostmi, ker priznava to ogrska vlada sama, ki od nas ne zahteva nobenih veterinarsko policijskih odredb, temveč čisto druge kompenzacije, so vani vsi zakoniti predpogoji § 2 in nismo zavezani pogajati se z Ogrsko. Naša vlada ima popolnoma proste roke; z ozirom na pomanjkanje mesa zahteva poslanska zbornica:

1. Vlada naj dovoli brez nadaljnjih pogajanj z Ogrsko vsako prošnjo za uvoz argentinskega mesa, brez časovnih in kvantitativnih omejitev.

2. Vlada naj uvede s Srbijo pogajanja o novi trgovinski pogodbi, ki naj dovoli Srbiji proti primernim koncesijam avstrijski industriji neomejen uvoz žive živine in mesa v Avstrijo.

Posl. Renner je pravno utemeljil svoj predlog. Ministrski predsednik Gautsch se v pravna razmatranja ni spustil, pač pa je protestiral proti temu, da je označil Renner vse zaslusivanje za pripravljeno komedijo.

Draginski pododsek za kartelne predmete

se je pečal danes s

sladkornim vprašanjem

in je posl. Renner (soc. dem.) predlagal, da pododsek razpravlja odr. Adlerjevemu predlogu, da se odpravijo navedbe proti saharinu in proti uvozu saharina, ki ga je vlada samo zato prepovedala, da obvaruje sladkorni kartel pred nevarno konkurenco. Sekc. načelnik Bernatzky je proti predlogu, češ da spravlja sladkorno industrijo v nevarnost. Nem. nac. Glöckner predlaga, da naj vlada pritiska na sladkorni kartel, da zniža cene. Soc. dem. Renner označi Glöcknerjev predlog za prazno demonstracijo, za

grožnjo z nenabasanim revolverjem, ki ne bo napravila na kartelno gospodo nobene vtiska. Meščanska večina je Rennerjev predlog vzle temu odklonila in sprejela Glöcknerjev predlog.

* * *

V odseku za drž. uslužbenec

sta predlagala danes soc. dem. Ellenbogen in Glöckel, da se železničarska vprašanja razpravljajo takoj v plenumu, brez splošne debate. Odsek pa se je izrekel za generalno debato. Posl. Glöckel je dejal, da je vladna predloga nezadostna, junktim neopravičen, vlado je pozivali, da nemudoma predloži službeno pragmatiko. Finančni minister prizna, da predloga ne bo ublažila posledice draginje. Tomschik opozarja, da prinaša vladna predloga železničarjem le 41 kron na leto, Forstner omenja, da dobe uslužbenec le po 9 do 10 vinarjev na dan več, vladna predloga je le norčevanje. Koncem debate konstatira Ellenbogen, da se je odsek izrekel proti vladni predlogi; tozadevno resolucijo je odsek odobril.

ZADNJE VESTI.

Italijansko turška vojna.

Turki napadajo?

Carigrad, 20. oktobra. "Ikdam" poroča, da so turške čete v Tripolisu napadle Italijane in jih zapodile v beg. Italijanov da je 700 mrtvih.

Turški atašeji v Tripolisu.

Carigrad, 20. oktobra. "Sabah" poroča, da je došel turški vojni ataše Euber beg v Tripolis in se pridružil četam pariškega vojaškega atašeja Fethi bega.

Bliznja odločilna bitka?

Rim, 20. oktobra. Italijani nameravajo te dni energično prodirati proti jugu in prisiliti Turke pri Algeriji, kjer je turško glavno taborišče, kodločilni bitki.

Osvojeni mesti.

Rim, 20. oktobra. Italijani so brez težav zasedli mesti Homs in Benghasi.

Načrti turških častnikov.

Berlin, 20. okt. Iz Carigrada prihaja poročilo, da je večje število višjih turških častnikov od vojnega ministra zahtevalo, naj udere 30.000 mož v Črno goro in jo proglasi za turško posest. To pa zaradi tega, ker Turčija Italiji ne more priti prav do živga. Črno goro pa veže z Italijo družinska vez in bi se torej Italija kakor tudi velevlasti na ta način prepričale o resnosti položaja. Ako vojni minister temu narodu ne ugodni, nameravajo častniki začeti akcijo na svojo pest.

Na Kosovem so turški častniki prisegli, da odstopijo od mladoturškega komiteja, češ da je dovedel s svojo politiko deželo na rob propada.

Pomoč iz Egipta.

Carigrad, 20. okt. Na nekem shodu v Egiptu so mohamedanci sklenili dati 20.000 funtov sterlingov za nadaljevanje vojne proti Italiji.

Zahteve Bulgarov.

Carigrad, 20. oktobra. Sem je došel bulgarski minister Danev, ki bo zahteval od Turčije velikih ugodnosti, da ostane Bulgarija nevtralna, predvsem ugodnejšo trgovsko pogodbo in železniške koncesije. Porta ni posebno pri volji, da izpolni te zahteve.

Italijansko brodogradje.

Carigrad, 20. oktobra. Italijansko brodogradje križari pred Rodom. Oddelek brodogradje so opazili pred Mihilenami. Glavno operišče italijanskega brodogradja pa je Töbrük.

Italijanske priprave.

Dunaj, 20. oktobra. V dobro poučenih krogih se govori, da bo Italija z vsilo delala na to, da se še nedograjeni drednot kar najhitreje dogotove. Italijansko brodogradje bo imelo že ob novem letu 1913 prvo divizijo prednotov popolnoma gotovo.

Mirovna pogajanja.

Rim, 20. okt. Govor velikega vezirja je napravil tu ugoden vtisk. Upajo, da se bodo pričela mirovna pogajanja na znani podlagi (?).

Splošni bojkot proti Italijanom.

Carigrad, 20. okt. Vsled iniciative katoliškega senatorja Elbustani iz Arabije in pacifista Steada je imelo večeraj mnogo senatorjev, poslancev in politikov posvetovanje. Sklenili so, da se obrnejo na javno mnenje z nujnim pozivom, naj se prične splošni bojkot proti Italiji in naj se Italijani preženo iz vseh evropskih in emerikiških držav.

Špitalska mizerija.

Dunaj, 20. oktobra. 62 letni Franco Potočnik si je pognal večeraj na prvem dvorišču pred sprejemno pisarno splošne bolnice kroglo v glavo in se težko ranil. Potočnik je bil še dalj časa bolan in je brezuspešno prosil za sprejem v bolnico; zato si je hotel vzeti življenje.

Neosnovane vesti o napadu na Badenijske in Bobrznuskega.

Lvov, 20. oktobra. Vesti o napadu na galiskega deželnega maršala Badenijskega in namestnika dr. Bobrznuskega so se izkazale za neosnovane. Nastale so zaradi tega, ker je neki slaboumen rusinski ljudski učitelj ustavil na cesti več oseb ter jih vprašal, katero izmed imenovanih oseb naj umori. Učitelja so dali v bolnico na psihiatrični oddelek.

Potres na Hrvaškem.

Zagreb, 19. okt. Večeraj kratko pred polnočjo je bil tu lahek potres. Poročila javljajo, da se je čutil potres najmočnejše v smeri od kranjske meje do Zagreba.

Ruski teroristi.

Kijev, 20. okt. V vozu električne cestne železnice sta ustrelila dva teroristapolijskega uradnika Adamoviča in ušla.

Proslava Ferrerja.

Bruselj, 20. oktobra. Dne 7. novembra odkrijejo belgijski svobodomiselnici Ferrerjev spomenik v Bruslju.

Razpust švedske zbornice.

Stockholm, 20. okt. Zbornica je razpuščena in so razpisane nove volitve.

Revolucija na Kitajskem.

Nejasna poročila.

Peking, 20. okt. Iz Hankau ni poročil, ker je brzjavna zveza iz neznanega vzroka pretrgana. Sirijo se strahotne govorice. Število cesarskih vojakov znaša okoli 21.000 mož. Proti Hankau so poslali 70 topov.

Požar v Hankau.

London, 20. okt. Podkraljeva palača in 500 poslopij je v plamenu.

— **Elektronski matograf "Ideal".** Danes specialni večer; lep izbran spored: drama "Španjolci". — Za smeh skrbiti dobra znanca Luka in Moric (Pruice). Sobotna se kaže največja privlačnost te sezone obširna detektivna drama: Zigomar, kralj razbojnikov v boju s Pavlom Pr. quietom kraljem detektivov.

Odgovorni urednik Fran Bartl.

Izdaja in zaloga založba Zarja.

Tiska Učiteljska tiskarna v Ljubljani.

Brzjavka.

Biel - Tramelan (Švica).

Pri nakupu več tisoč najfinejših švicarskih ur pozdravljam vse moje prijatelje in znance ter odjemalce.

Fran Čuden in sin.

Pristen dober

Brinjevec

se dobi pri
L. Šebeniku
v Sp. Šiški pri Ljubljani.

„Narodna kavarna“.

Dunajski damski orkester

Začetek ob pol 9. zvečer. — Vstop prost.

FRAN KRAPEŠ, kavarnar.

J. BONČAR

valjni mlin v Domžalah.

Zaloga v Ljubljani:

Poljanska cesta 19.

Zastopstvo in zaloga

v Gorici.

Velika

vinska trgatev

bo dne 21. oktobra 1911 v vseh prostorih restavracije

: Reinighaus v Sp. Šiški. :

Spored: Točno ob 8. zvečer prihod žnpana, viničarje in viničarjev, nato začetek trgatev, šaljiva pošta, korandoli itd., prosta zabava in ples.

Vstopnina 20 vin.

Za obilen obisk se priporoča in prosi

Anton Valjavec, gostilničar.

Ivan Kacin

Novi Vodmat št. 151, Ljubljana,

izdeluje vsakovrstne

harmonije

po amerikanskem sistemu
in ugodnih cenah.

Priporočam to vrsto harmonijev za nabavo pevskim zborom, ker so zanje izredno pripravi!

Harmonij si vsakdo lahko ogleda brez da si kaj naroči. Priznalna pisma na razpolago. — Ceniki gratis in franko.

„Zarja“ se prodaja v Ljubljani po 6 vin.

v naslednjih tobakarnah:

Južni kolodvor, na peronu.
Pirnat, Kolodvorska cesta.
Zupančič, Kolodvorska cesta.
Blaž, Dunajska cesta.
Sterkovič, Dunajska cesta.
Fuchs, Marije Terezije cesta.
Tivoli, na žel. prel. pri Nar. domu.
Šubič, Miklošičeva cesta.
Šenk, Resljeva cesta.
Kane, Sv. Petra cesta.
Treo, „
Kušar, „
Podboj, „
Bizjak, Bahoričeva ulica.
Remžgar, Zelena jama.
Svetek, Zaloška cesta.
Sešark, Šelenburgova ulica.
Šuhadole Anton, Zelena jama 50.

Priporočamo
novo trgovino
z manufakturnim
blagom

J. CIUHA
preje Jesih & Windischer

Ljubljana
Stari trg št. 1
(prej Bazar)
postaja elektr. železnice

Jako zanimiv, zabaven in poučen
list s slikami je slovenski

„Ilustrovani Tednik“

ki izhaja vsak petek ter stane četrtletno K 1.80.
Zahtevajte ga povsod! Naročite ga in inserirajte v njem!

Naslov: Slovenski Ilustrovani Tednik, Ljubljana

! VESELO POROČILO !

posebno onim, ki se čutili onemogle in slabotne.

Kri! In okusni zajtrk ima-
tisti, ki ne pijejo dru-
gega nego dr. pl.
Moč! Trnkoczya sladni
Zdravje! čaj, ki ga
imenujemo
„Sladin“. Nasladno in re-
dno živilo prve vrste. —
50% prihranka!

Obenem senzacionalno bo-
kotno sredstvo proti žil-
skemu oduštvu. Dobiva se
povsod, tudi pri trgovci.
Zavoj 1/4 kg velja 50 h. Po
pošti se naroči najmanj pet
zavojev. Glavna zaloga v
petih lekarnah Trnkoczy:
Dunaj, Josefstädterstraße 20, Radetzkyplatz 4,
Schönbrunnerstraße 109. — Orade, Sackstraße
3, v Ljubljani, Kranjsko. — V lekarni Trnkoczy
poleg rotovža v Ljubljani se tudi odda o zdrav-
ila p. t. članom okr. bol. blag. v Ljubljani,
bol. zav. c. kr. tob. tov. in bol. blag. juž. železnice.

Tobakarne ozir. prodajalne
„Zarje“ v Trstu so:

Južni kolodvor.
Ficke, Kasel Silos pred vhodom v prosto
luko.
Moze, ulica Miramar 1.
Magnolo, ulica Belvedere
Gostilna Internacional, ulica Giovanni
Boccacio št. 25.
Lavrenčič, trg pred Kasarno (Piazza
Caserma)
Pipan, ulica Ponte della Fabra.
Gramaticopulo, Piazza Barriera.
Bruna, ulica del Rivo.
Raitinger, Riva Grumola št. 20.
Hoeltl, trafika na državnem kolodvoru.
Bajc, ulica Geppa.
Kovač Antonija prodajalna v Sv. Križu.
Muraro Matej, Via Sette Fontane 14.

Dolenec, Prešernova ulica.
Pichler, Kongresni trg.
Ušeničnik, Zidovska ulica.
Kleinstein, Jurčičev trg.
Wisiak, Gospodska ulica.
Stiene, Valvazorjev trg.
Košir, Hilšerjeva ulica.
Sušnik, Rimska cesta
Klanšek, Tržaška cesta.
Elsner, Kopitarjeva ulica.
Blaznik, Stari trg.
Velkavrh, Sv. Jakoba trg.
Kustrin, Brég
Sever, Krakovski nasip.
Državni kolodvor.
Križaj in Kotnik, Šiška.
Likar, Glince.